

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 319 din 08.06.2022

Dosar nr.: 194/2021

Petiția nr.: 2075/17.03.2021

Petentă: Asociația Centrul de Studii Juridice și Drepturile Omului pentru

Reclamată:

Obiect: Îngrădirea dreptului la sănătate. Reclamata i-a transmis petentei o notificare prin care își exprima dorința de a încheia relația pacient – medic, solicitându-i să se adreseze altui medic de familie pentru înscrierea pe lista de pacienți.

Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. Asociația Centrul de Studii Juridice și Drepturile Omului

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatei

2.

II. Procedura de citare

3. Având în vedere contextul evoluției epidemiologice determinate de răspândirea virusului SARS-CoV-2, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a informat părțile cu privire la faptul că au posibilitatea de a trimite punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul acestora;

4. Procedură legal îndeplinită prin adresele nr. 2075/30.03.2021 și nr. 2446/30.03.2021.

5. De asemenea, s-a invocat, din oficiu, excepția de neкомпetență a Consiliului în ceea ce privește solicitările petentei, respectiv dispunerea retragerii autorizației de funcționare a cabinetului medical și acordarea de despăgubiri morale.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

6. Petenta susține că, în dimineața zilei de 21 octombrie 2020, s-a prezentat la camera de gardă a Spitalului Orășenesc Bicz, iar medicul internist a trimis-o la medicul de familie pentru a aduce documente medicale din care să reiasă afecțiunile de care suferă (analizele și investigațiile efectuate în trecut pentru a nu fi nevoie să le reface). Astfel, petenta, în vârstă de 78 de ani, s-a prezentat la cabinetul medicului de familie, care nu era prezentă la cabinet. Având în vedere faptul că asistenta medicală nu a știut să-i spună ora la care va ajunge dna doctor la cabinet, precum și

starea de rău a pacientei, aceasta a făcut un comentariu legat de întreg sistemul sanitar care își bate joc de pacienți, pe un ton mai răstit.

Petenta susține că nu a mai rămas la cabinet, ci s-a reîntors la camera de gardă a spitalului, fără să fi făcut vreo referire la dna doctor ori un alt cadru medical din cabinet.

7. De asemenea, petenta arată că după ce a primit Notificarea medicului reclamat, s-a deplasat la cabinet și a rugat-o pe doctoriță în genunchi să o ierte dacă a vorbit cumva ceva ce a deranjat-o. Reclamata i-a recomandat să meargă la un alt medic de familie, deoarece nu o mai dorește pe lista sa.

8. Petenta mai susține că s-a prezentat la alți doi medici de familie, însă aceștia au refuzat-o de teamă să nu-și creeze probleme cu medicul reclamat. Abia după aproximativ 2 săptămâni, la intervenția Asociației, petenta a fost înscrisă pe lista dr. de familie

9. Având în vedere cele de mai sus, precum și faptul că a existat o perioadă destul de îndelungată în care petenta, o femeie în vârstă de 78 de ani, cu o mulțime de afecțiuni, a rămas fără medic de familie, Asociația petiționară solicită CNCD constatarea faptei de discriminare și sancționarea acesteia pe criteriul de vârstă și boală cronică necontagioasă.

Sușinerile reclamatei

10. Reclamata susține că în data de 21.10.2020, petenta s-a prezentat, neînsoțită, la cabinetul său medical și a solicitat eliberarea unui bilet de trimitere pentru medicina internă. Registratorul medical a informat-o că la deschiderea fișei electronice a pacientei a sesizat că aceasta mai are deschisă o fișă de consultație la UPU Bicz, astfel încât nu se putea efectua o altă consultație la cabinetul său și, pe cale de consecință, nu se putea elibera nici biletul de trimitere.

Reclamata susține că pentru eliberarea unui bilet de trimitere de către medicul de familie este necesar ca pacientul să fie consultat, iar consultația să fie înregistrată în fișa electronică și transmisă on-line C.A.S.

Reclamata arată că, la indicațiile sale, registratorul medical i-a comunicat petentei cele de mai sus care și-a exprimat nemulțumirea verbal și a procedat ulterior la insulte și injurii directe către registratorul medical, vociferând și discreditări referitoare la activitatea sa medicală . Reclamata susține că a auzit din cabinet toate injuriile verbale, fiind în timpul unei alte consultații medicale (*în dovedirea celor arătate este anexată la dosar declarația autentică a registratorului medical*).

11. În ceea ce privește fișa de consultație la UPU Bicz, reclamata menționează că petenta trebuia să rămână în incinta UPU până la închiderea acestei fișe medicale, conform procedurilor. Astfel, aceasta susține că UPU nu procedează la trimiterea pacientului înregistrat deja către medicul de familie pentru obținerea de informații medicale, atâta timp cât se află sub monitorizarea lor, iar susținerea petentei este nereală.

13. Reclamata mai arată că în acea zi a fost prezentă la cabinetul medical efectuând un număr de 45 consultații medicale, iar datorită situației pandemice programul de consultații se face urmare a programărilor anterioare cu pacienții, cu păstrarea unui

timp minim de 8 min. între consultații. În ziua respectivă programul de consultații fizice a avut loc în perioada 9,55-16,00. (*atașat extrasul medical din care rezultă numărul de consultații efectuate în data de 21.10.2020*).

Având în vedere situația neplăcută creată, discutând și cu angajații cabinetului, motivat și de faptul că registratorul medical în data de 21.10.2020 a făcut un atac de panică, neputându-și continua activitatea, i-a comunicat verbal petentei că nu mai consideră oportun să continue relația medic-pacient. Ulterior, i-a transmis notificarea de încetare a relației medic-pacient, prin poștă, în data de 29.10.2020.

14. Reclamata menționează că petenta a rămas în evidența sa ca și pacient până în momentul în care a primit cererea de transfer de la dr. la data de 25.11.2020, iar în perioada aceasta nu a rămas fără "medic de familie" și nu "i-a fost pusă viața în pericol", așa cum în mod netemeinic se susține.

Începând cu data de 22.10.2020, după ultimul consult, reclamata susține că nu a mai avut niciun contact cu petenta.

15. Totodată, reclamata susține faptul că petenta a formulat, cu rea credință, mai multe plângeri împotriva sa, respectiv către Direcția de Sănătate Publică Neamț și Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Neamț, care au procedat la verificări, însă fără a se consta abateri din partea acesteia.

16. În ceea ce privește motivul încetării relației medic - pacient, reclamata susține că acesta a fost întemeiat pe art.664 lit.c din Legea 95/2006 , actualizată, având în vedere toată situația din data de 21.10.2020. Consideră că notificarea îndeplinește cerințele legale, iar "personalul medico-sanitar" include medicul, nu astfel cum în mod netemeinic se susține în plângere (activitatea C.M.I.DR. se desfășoară prin medicul titular și personalul angajat, cu respectarea dispozițiilor legale în materie). Acest aspect a fost reținut și de către C.A.S. Neamt, conform adresei nr.l6/DG2887/l din 16.03.2021

17. Reclamata mai susține că este medic de familie din anul 2011, are mulți pacienți de a căror asistență medicală se ocupă, pacienții fiind de toate vârstele, sexele , categoriile sociale, perioadă în care nu a avut nicio plângere din partea acestora, iar conduita sa morală și profesională nu a fost vreodată pusă sub semnul întrebării.

18. Nu în ultimul rând, reclamata susține că nu cunoaște motivele pentru care nu a fost primită de alți medici de familie pe listele lor și atașează la dosar răspunsurile primite de la medicii care, în opinia petentei, au refuzat-o.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența
Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

19. Constituția României:

- **Art. 16 Egalitatea în drepturi:** "*(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.*
(2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)"
- **Art. 52 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică**"*(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes*

legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică. (...)"

• **Art. 53 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți**

"(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății."

20. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

• **Art. 1 alin (2):** "Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi: (iv) dreptul la sănătate, la îngrijire medicală, la securitate socială și la servicii sociale;

• **Art. 2 alin. 1:** "Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice."

• **Art. 10 lit h):** "Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin: (b) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile de sănătate publică - alegerea medicului de familie, asistență medicală,

asigurările de sănătate, serviciile de urgență sau alte servicii de sănătate;

Principiile de analiză

21. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- *la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal,*
- *la situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat*”.

22. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

23. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- **existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;**
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

Aplicarea principiilor la speță

24. Articolul 10 din OG nr. 137/2000 - Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin:

b) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile de sănătate publică - alegerea medicului de familie, asistență medicală, asigurările de sănătate, serviciile de urgență sau alte servicii de sănătate;

25. În fapt, Colegiul director reține încetarea relației medic- pacient, ulterior unui incident desfășurat în cainetul medical.

26. În drept, Colegiul C.N.C.D. se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că potrivit jurisprudentei sale, **discriminarea presupune tratamentul diferit, aplicat în**

situații similar ori identice, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, în baza unui criteriu interzis și care poate stabili o legătură de cauzalitate.

27. Sub aspectul incidenței preverilor art. 2 din O.G. nr. 137/2000, republicată, relativ la definiția discriminării, Colegiul precizează că în situația persoanelor tratate diferit, tratamentul în speță este datorat apartenenței lor la unul dintre criteriile prevăzute în textul de lege, art. 2 alin.1 din O.G. nr.137/2000, republicată. Un aspect definitoriu al discriminării îl constituie faptul că diferența de tratament este bazată pe o caracteristică, respectiv un criteriu interzis. Ca atare, tratamentul aplicat trebuie să fie diferit de cel care a fost sau ar fi aplicabil unei persoane dintr-un grup relevant în circumstanțe similare sau comparabile. Ori, discriminarea directă presupune atingerea adusă beneficiului unui drept al persoanei discriminate tocmai datorită apartenenței acesteia la un grup (de exemplu, origine rasială sau etnică, religie etc.) sau al unei caracteristici individuale (dizabilitate, gen, vârstă, boală cronică etc.). Din acest punct de vedere, discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării. Această legătură de cauzalitate reiese din definiția cuprinsă în Art. 2 alin. 1 al Ordonanței 137/2000, în particular, prin utilizarea sintagmei „pe bază de”, dispunând că prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință „pe bază de (...)”. **Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratamentul diferențiat) și impun a analiza dacă un criteriu interzis (origine rasială sau etnică, vârstă, dizabilitate, sex, religie, convingeri etc.) invocat de reclamant (petent) constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamante (pârâtului).**

28. Același raționament este aplicabil și în cazul discriminării indirecte, prevăzută în art. 2 alin.3 din O.G. nr. 137/2000, cu precizarea că raportul de cauzalitate nu este direct. În situația discriminării indirecte, ne plasăm în câmpul de aplicare al unui criteriu aparent neutru, la prima vedere, ceea ce scoate din discuție un raport de cauzalitate direct, însă în fapt se produce un dezavantaj față de o persoană sau față de un grup de persoane în raport cu o caracteristică sau un criteriu de discriminare interzis. În ceea ce privește existența acestei legături de cauzalitate între tratamentul diferit și criteriul interzis s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție, între altele, prin Decizia civilă nr. 1530/2009 și Decizia civilă nr. 2758/2009.

29. Raportat la petiție și documentele anexate, Colegiul director reține că nu se întrunesc elementele unei discriminări, din lipsa unei legături de cauzalitate între faptă și criteriile invocate.

Decizia Colegiului Director are în vedere următoarele aspecte: deși petenta susține că medicul de familie nu se afla în dimineața zile de 21.10.2020 la cabinet, programul de consultații fizice a avut loc între orele 9,55-16,00. Acest aspect reiese din extrasul medical atașat la dosar, precum și din punctul de vedere al Casei de Asigurări de Sănătate Neamț.

Mai mult, la dosar se regăsește și declarația autenticată a registratorului medical, din care reiese faptul că petenta a avut un comportament necorespunzător atât la adresa acesteia cât și la adresa medicului.

Colegiul director reține că petenta a insultat registratorul și medicul, pentru faptul că nu a beneficiat de un bilet de trimitere, deși refuzul acestora de a elibera biletul era perfect justificat, având în vedere faptul că aceasta avea deja o fișă deschisă la Spitalul Orășenesc.

30. Astfel, Colegiul director consideră că Notificarea prin care reclamata a anunțat-o pe petentă că dorește încetarea relației pacient-doctor, nu a avut la bază criteriile invocate în petiție, respectiv vârsta și boala, ci comportamentul necorespunzător al acesteia.

31. De asemenea, Colegiul director se raportează la prevederile art. 664 pct ii din Legea 95/2006, conform căror : *(1) Atunci când medicul, medicul stomatolog, asistentul medical/moașa au acceptat pacientul, relația poate fi întreruptă: c) de către medic, în următoarele situații: (ii) pacientul manifestă o atitudine ostilă și/sau ireverențioasă față de medic.*

(2) Medicul va notifica pacientului, în situația prevăzută la alin. (1) lit. c) pct. (ii), dorința terminării relației, înainte cu minimum 5 zile, pentru ca acesta să găsească o alternativă, doar în măsura în care acest fapt nu pune în pericol starea sănătății pacientului.

32. Având în vedere cele de mai sus, Colegiul director nu poate reține din ansamblul situației de fapt și a înscrisurilor aflate la dosar că decizia medicului de înceta relația cu pacienta (petenta), a avut ca bază reală criteriile invocate în petiție, respectiv vârstă și boală, ci doar comportamentul necorespunzător al acesteia din urmă.

33. Raportat la cele de mai sus, nu se poate reține o legătură de cauzalitate între criteriile invocate și faptă, care să poată conduce la constatarea unei fapte ce intră sub incidența prevederilor art. 2 alin. 1 din O.G. nr.137/2000, republicată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale discriminării, astfel cum este definită în art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 republicată, lipsă legătură de cauzalitate între faptă și criteriul invocat;
2. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

GRAMA HORIA – Membru

HALLER ISTVAN – Membru

JURA CRISTIAN - Membru

LAZĂR MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

Data redactării: 16.06.2022

Hotărâre redactată și motivată de: H.G. și A.P.G.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.